

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΘΕΜΑ:
LECTIO VIII

Δανάη Γεωργιάδου, Σύμβουλος Λατινικών, Β.Δ.
Μ.Α. στην Κλασική Φιλολογία

Υπεύθυνος ΕΜΕ: Πέτρος Πέτρου

**ΜΑΘΗΜΑ VIII (Lectio Octava)
ΟΤΑΝ ΒΓΕΙΣ ΣΤΟ ΚΥΝΗΓΙ,
ΠΑΡΕ ΜΑΖΙ ΣΟΥ ΜΟΛΥΒΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΙ**

Τρίτη κλίση των ουσιαστικών (declinatio tertia) (ΔΓ σελ. 16-23)

(συνέχεια)

Ουδέτερα φωνηεντόληκτα: δεσ σημειώσεις Μαθήματος VII

Τριτόκλιτα επίθετα (ΔΓ σελ. 30-33)

Τα τριτόκλιτα επίθετα είναι:

- τρικατάληκτα (=έχουν διαφορετικές καταλήξεις στο κάθε γένος)
- δικατάληκτα (=έχουν μία κατάληξη για το αρσενικό – θηλυκό και μία για το ουδέτερο)
- μονοκατάληκτα (=έχουν μία κατάληξη και για τα τρία γένη)

→ Όπως και τα δευτερόκλιτα, έτσι και τα τριτόκλιτα επίθετα τα μαθαίνουμε με τα τρία τους γένη. (όχι με ονομαστική και γενική, όπως τα ουσιαστικά!). Έτσι:

✓ **Προσοχή!**

Συγκρίνοντας τα τριτόκλιτα επίθετα με τα τριτόκλιτα ουσιαστικά, όλες οι ομάδες των επιθέτων έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- αφαιρετική ενικού σε **-i**
- γενική πληθυντικού σε **-ium**
- ονομαστική, αιτιατική, κλητική πληθυντικού ουδετέρων σε **-ia**

α) Τρικατάληκτα: -er, -(ē)ris, -(ē)re

Αρχικά ήταν δικατάληκτα, με την κατάληξη *-is* και στην ονομαστική του αρσενικού, που στη συνέχεια αποβλήθηκε (στην ονομαστική και κλητική).

Έτσι έχουμε δύο περιπτώσεις:

- *celer, celēris, celēre*: γρήγορος

Αρχικά: αρσενικό *celer is* → έμεινε: *celer*

Είναι μοναδικό στην κλίση του.

- *acer, acris, acre*: οξύς

Αρχικά ήταν *acris, acris, acre*, όταν όμως απέβαλαν την κατάληξη *-is* στο αρσενικό, λόγω του συμφώνου πριν από τον χαρακτήρα *r* ανέπτυξαν ένα *ē*, δηλ.: *acr is* → *acr* → *acer*

Όμοια κλίνονται:

celēber, celebris, celebre: ονομαστός / *salūber, salūbris, salūbre*: υγιεινός / *equēster, equestris, equestre*: ιππικός / *pedester, pedestris, pedestre*: πεζικός

- ✓ Για την κλίση τους βλ. ΛΓ σελ. 30-31.

β) Δικατάληκτα: -is, -e

brevis, -is, -e: σύντομος / *facilis, -is, -e*: εύκολος / *difficilis, -is, -e*: δύσκολος / *similis, -is, -e*: όμοιος / *dissimilis, -is, -e*: ανόμοιος / *fertilis, -is, -e*: εύφορος / *omnis, -is, -e*: όλος / *fortis, -is, -e*: ισχυρός / *gravis, -is, -e*: βαρύς

- ✓ Για την κλίση τους βλ. ΛΓ σελ. 31.

γ) Μονοκατάληκτα σε -x, σε -ns κτλ.

- *felix, -cis*: ευτυχισμένος / *atrox, -ōcis*: σκληρός / *ferox, -ōcis*: άγριος / *rapax, -acis*: αρπακτικός
- *prudens, -ntis*: συνετός / *ingens, -ntis*: υπερμεγέθης / *sapiens, -ntis*: σοφός / *elegans, -ntis*: κομψός

- ✓ Για την κλίση τους βλ. σελ. ΛΓ 32.
- ✓ Για εξαιρέσεις και ανώμαλα επίθετα βλ. σελ. ΛΓ 32-33.

**Οριστική Μέλλοντα (futurum) ενεργητικής φωνής
ρημάτων α' και β' συζυγίας και ρήματος sum (ΛΓ σελ. 62, 65)**

- ✓ Ο μέλλοντα των ρημάτων της α' και β' συζυγίας σχηματίζεται από το θέμα του ενεστώτα, με την προσθήκη των εξής καταλήξεων:

θ. ενεστ. + καταλήξεις μέλλοντα

π.χ.

amā- + -bo = amābo

delē- + -bo = delēbo

- ✓ Για την κλίση της οριστικής μέλλοντα ενεργ. φωνής α' και β' συζυγίας βλ. ΛΓ σελ. 65.
- ✓ Για την κλίση της οριστικής μέλλοντα του sum βλ. ΛΓ σελ. 62: **ero**.
Τι παρατηρείτε για τις καταλήξεις του;

Λεξιλόγιο

suus -a -um (κτητ. αντων.): δικός -ή -ό του / *salus -ūtis*, θ.3: σωτηρία, υγεία / *rideo, risi, risum, ridēre*, β': γελώ / *ego* (προσωπ. αντων.): εγώ / *tres, tria* (αριθμ.): τρεις, τρία / *ferox -ōcis*: άγριος, φοβερός / *aper, apri*, αρ.2: κάπρος, αγριογούρουνο / *capio, cepi, captum, capēre*, γ': παίρνω / *ipse, ipsa, ipsum* (αντ. δεικτ., οριστ.): ο ίδιος / *interrogo (rogo), -rogāni, -rogātum, -rogāre*, α': ρωτώ / *ad* (πρόθ. + αιτ.): δίπλα, κοντά σε / *rete -is*, ουδ.3: δίκτυ / *sedeo, sedi, sessum, sedēre* (ΑΕ έζομαι, έδρα) β': κάθομαι / *in proximo*: πλάι μου / *proximus -a -um*: πολύ κοντινός / *venabulum -i*, ουδ.2: κυνηγετική λόγχη / *sed* (σύνδ. αντιθ.): αλλά / *stilus -i*, αρ.2: γραφίδα / *pugillares -ium*, αρ. (πληθ.): πλάκες αλειμμένες με κερί / *cogito, cogitāni, cogitātum, cogitāre*, α': σκέφτομαι / *aliquis, aliquid* (άορ. αντων.): κάποιος, κάτι / *enoto, enotāni, enotātum, enotāre*, α': κρατώ σημειώσεις / *etsi* (σύνδ. εναντ.): αν και / *vacuus -a -um*: άδειος / *plenus -a -um*: γεμάτος / *tamen* (επίορ. ή συνδ. αντιθ.): όμως / *cera -ae*, θ.1: κερί

(cerae: pugillares), κέρυνη πλάκα / habeo, habŭi, habĭtum, habĕre, β': έχω / silva -ae, θ.1: δάσος / solitudo -ĭnis, θ.3: μοναξιά, ερημιά / magnus -a -um: μέγας / incitamentum -i, ουδ.2: ερέθισμα / cogitatio -ōnis, θ.3: σκέψη, λογισμός / cum (χρον. συνδ.): όταν / in (προθ.) + αφαιρ.: εν τόπω στάσις / ero: μέλλοντας του sum, fui, esse / licet (απρόσ.) + δοτ. προσωπ. + απαρ. ως υποκ.: επιτρέπεται, είναι δυνατό / quoque (επίρρ.): επίσης / adporto (ad + porto), -portāvi, -portātum, -portāre, α': φέρνω / video, vidi, visum, vidĕre, β': όρώ -ō / Diana -ae: Άρτεμις / mons, montis, αρ.3: βουνό / Minerva -ae: Αθηνά / erro, errāvi, errātum, errāre, α': περιπλανιέμαι / valeo, vaŭi, -, valĕre, β': είμαι υγιής / venatio -ōnis, θ.3: κυνήγι

Ενδεικτικές δραστηριότητες

(για την τάξη ή / και το σπίτι)

1. Να μεταφράσετε το κείμενο του μαθήματος στα Ελληνικά.
2. Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους δύο ρημάτων της α' και δύο ρημάτων της β' συζυγίας από το κείμενο του μαθήματος, και να τα κλίνετε στον μέλλοντα.

3. Να κλίνετε τα εξής:

homo novus, civitas magna, certamen ferox, femina prudens, corpus infirmum, miles fortis, fertilis ager, nomen difficile, immortalis deus, facile exemplar, homo sapiens, mons magnus, dea pulchra, flos sacer

4. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους.

video: β' πληθ. ορ. ενεστ. _____, γ' εν. ορ. μέλλ. _____

habeo: γ' εν. ορ. ενεστ. _____, α' πλ. ορ. παρατ. _____

sum: α' εν. ορ. παρατ. _____, β' εν. ορ. μέλλ. _____

erro: β' εν. ορ. ενεστ. _____, γ' πληθ. ορ. μέλλ. _____

5. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις τις Α' στήλης με τις πτώσεις της Β' (από το κείμενο).

A'	B'
feroces	αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου
retia	ονομαστική ενικού ουδετέρου
venabulum	αιτιατική πληθυντικού αρσενικού
solitudo	ονομαστική ενικού θηλυκού
incitamenta	γενική ενικού αρσενικού
cogitationis	γενική πληθυντικού θηλυκού
venationibus	δοτική πληθυντικού αρσενικού
montibus	αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού
	αφαιρετική πληθυντικού θηλυκού
	γενική ενικού θηλυκού
	ονομαστική πληθυντικού αρσενικού
	αιτιατική ενικού ουδετέρου
	αιτιατική ενικού αρσενικού

6. I. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στον πληθυντικό αριθμό.

II. Να μεταφέρετε τα ρήματα και των δύο αριθμών στον παρατατικό και στον μέλλοντα.

- α. Miles animal ferox videt.
- β. Cogito et enoto.
- γ. Rete plenum non est.
- δ. Monumentum eius pro templo habetis.
- ε. Romanus patriam amat.

7. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στον ενικό αριθμό.

- α. Silvas et montes amamus et amabimus.
- β. Venabula et stili erunt a quod nos.
- γ. Sedebitis ad retia.
- δ. Animalia in montibus errabunt.

8. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις προτάσεις.

Ο Πλίνιος γράφει επιστολή. Γράφει ότι κάθεται δίπλα στα δίκτυα και ότι βρίσκονται κοντά πλάκες. Γράφει ότι πιάνει άγρια ζώα. Τέλος, γράφει ότι στο βουνό περιπλανιέται η Άρτεμις, η θεά του κυνηγιού.

9. Να σκεφτείτε και να γράψετε, για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου, αν υπάρχουν λέξεις:

- ομόρριζες με αυτήν στα Αρχαία Ελληνικά και/ή
- παράγωγες από αυτήν σε νεότερες – νεολατινικές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά κτλ)